

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ
БЕЖАНКА

chitanka.info

Жената стоеше пред началната трамвайна спирка и гледаше света като насън. Сън тежък, страшен; сън, който, тя много добре знаеше, никога няма да се свърши.

Тя слушаше напътствията на старата жена — догде ще стигне с тази кола, где ще слезе, ще се качи пак, ще пита минувачи да ѝ посочат болницата. Не, тя наистина внимаваше, запомваше, виждаше дори непознатите хора, които ще срещне и как ще ги попита. И все пак всичко беше сън. В паметта ѝ се сплитаха дни, седмици, месеци; безкрайна смяна на случки, на хора и патила — от тежки по-тежки.

Назад стоеше миналото — шест месеца, — а отвъд тях — селцето им. Но като че ли шестте месеца бяха някаква тъмна пропаст, огласяна от писъци на давещи се хора, а отвъд тази пропаст се издигаше висок бряг и огряното от божи ден тихо селце. Тя имаше там дом — бедняшки, но свой дом; имаше земя, покъщнина, добитък. Но ето че дойдоха зли, чужди хора — отнеха къщата, имота и добитъка, разпиляха покъщнината. Мъжът ѝ — млад, левент момък — падна пронизан от куршум. Останаха тя, старите и детето. Бягаха. Нощем избягаха — те и цялото село. Пътят им беше към чужда земя; не, към своя земя. Там ги чакаха еднокръвни братя, чакаше ги любов, свобода и щастие. Да, и щастие. Защо не! Най-сетне ще се забрави всичко, всичко — нали рожбата ѝ Велко е с нея, нали е живо детенцето ѝ, милото, клетото...

После... после — дъжд, кал, студени планини, железница. Претъпкани конски вагони и локви кал, и зимуване в прогнили бараки покрай някакъв град. Цял ден свиреха локомотивни свирки — идеха, отхождаха, връщаха се тренове. Там ли се свърши, оттам ли почна — тя не знаеше, главата ѝ се замайваше, забъркваха се мислите, слепееше.

И пак напътствията на тази жена: ще се качи, ще слезе, ще пита хора за болницата. Тя слушаше, кимаше утвърдително глава, а ушите ѝ шумяха, пред очите ѝ играеха червени кръгове.

Младата жена беше облечена в износени дрехи на селянка от Беломорска Тракия. На ръце държеше невръстно дете, обвито в пъстротъкан домашен плат. Лицето ѝ беше миловидно, ала немощно, измъчено. Погледът ѝ беше впит в детето, когато го откъсваше от него и поглеждаше наоколо — гореше с някакъв тъп, плах блясък като поглед на безумна.

Най-сетне обърнаха трамвая, нагласиха електрическият прът на жицата и навалицата я повлече навътре. Другата също се качи, настани я да седне, повтори напътствията и слезе. Жената чу, видя всичко и все пак нищо не виждаше, нищо освен болното си дете. То лежеше обтегнато по гръб върху коленете ѝ — притихнало, неподвижно. Под завивките едва се долавяше тежкото му неравно дишане; лицето му беше безкръвно и жълто като на восъчна кукла, очите гледаха неподвижно, като стъклени. Едничкият признак на живот бяха прозрачните клепки. Жената гледаше тях, те държаха ударите на сърцето ѝ, дъха ѝ. Клепките падаха бавно над неподвижните очи, оставаха така няколко мига, повдигаха се с мъка и след къса задръжка отново се склопаха над очите. Цялото същество на майката живееше в такта на това бавно отваряне и притваряне на клепките: дъхът ѝ несъзнателно се движеше в него, със същите мъчителни задръжки. Хората наоколо ѝ се струваха като някакви смътни петна и — чудно! — все пак виждаше всички, насядали по двете дълги, срещуположни пейки, дори сецаше как се връзваха до болка в паметта ѝ! Гнетяха я. В ума ѝ нямаше никаква мисъл. Така поне ѝ се струваше. А тези хора я мъчеха, плашеха я. С ужас гледаше как спокойни са те. Ето този старец, който равнодушно занича през прозореца. Двете жени отсреща, които разгръщат някакъв плат и спорят. До тях един мъж чете вестник. Две момичета се смеят нехайно... Та слепи ли са тези хора! Не виждат ли как е болно детенцето ѝ! Как лежи върху коленете ѝ, тежко диша, душа бере може би!

Наистина, детето беше много зле. Може би от задухата, от люлеенето на колата, или пък — идеше краят му. Боже, краят! Да умре! Да издъхне нейният Велко. Не, това не може! Не може!...

Тя го издигна, притисна го до гърдите си, сведе се над него. Устните ѝ почти докоснаха устните му, сякаш искаше да вдъхне своя дъх в немощните му гърдици. Да умре! Тук! При тези чужди хора, в чуждия град! Да беше там поне — на село. Ах, село... Ето какво искаше да спомни тя. Село. И една утрин. И една жена. Бедна и смешна. Имаше дете. Умря детето. Мъничко, жълто, с изпъкнало чело. Казваха — цяла нощ плакала, милвала го, зовяла го да стане! „Но как може да се плаче за такова мъничко, жълто, слабо детенце!“ — питаха се през смях двете момичета, тя и другарката ѝ, Калинка... Млади, невръстни бяха тогава още — не знаеха що значи човешка мъка... И

ето че сега пред очите ѝ възкръсна онзи ден, жената и смехът им. Защо се смяха тогава? Не трябваше, прегрешиха. Прегреси тя сама!... Изведнъж сърцето ѝ вледени суеверен страх: „Ще умре и моето!“

— Велко! Велко! — беззвучно пошушнаха устните ѝ. — Велко, погледни, чедо; виж, мама те вика, майка...

Ах, как весел беше той преди, как простираше ръчички, как се усмихваше сладко... Велко!

Тя вдигна глава, огледа се наоколо. Господи, какви страшни хора — гледат я и мълчат. Но така ѝ се струваше само. Защото всъщност всички отдавна я следяха мълчаливо, сякаш сетили бяха около себе си тежкия дъх на смъртта.

Старецът се наведе и попита:

— Болничко ли е детенцето, невесто?

Тя кимна утвърдително глава.

— Къде отиваш?

— На болницата ме пратиха.

— По-рано трябвало — по-рано! — поклати глава човекът.

Жената го загледа плахо.

По-рано! Наистина, защо не отиде по-рано, защо слуша тези жени и не тръгна още преди ден, два, три... О, карайте, карайте по-скоро! Защо спряха? Защо ще се разминават? Къде се бави другият?... И как се смеят, как са спокойни тези двама навън, с каскетите. Не, те искат нарочно да уморят детенцето ѝ, затова не помръдват... Ах, тръгнаха. По-скоро! Карай! Карай, байо!... Велко, Велко мамин, дишай, чедо, дишай... Гледай, погледни ме! Виж ме — мама е над тебе, майка, чедо... Ръцете ѝ несъзнателно го притискаха, тя се свеждаше все по-ниско над него и не разбираше. Защо не се повдигат гърдичките му вече, защо не мигат клепките, защо очичките са тъй изцъклени, а устицата бледни, бледни, бледни...

Чуха се гласове — един, после други, после трети:

— Спрете трамвая! Да спрат! Нека спрат там! Не виждате ли, че детето умря!

Спряха; загледаха я. Но жената седеше на мястото си като прикована, като смразена. Нищо не виждаше, не чуваше, не разбираше. Приблжиха жени, вдигнаха я.

— Невесто, невесто, чуваш ли — стани, слез, върни се; къде ще ходиш по-нататък...

Тя сети, че я вдигнаха ръце, поведоха я, свалиха я от колата. Но къде е, будна ли е, спи ли, сънува ли? Каква е тази улица? Тези дюкяни?... И защо се блъскат така хората наоколо? Миг, два — ще изписка. Но някой я хвана грубо за рамото — стражар.

— Не стой тук; пречиш; върви си!

Ах, да, да си отиде, да бяга!

И тя се впусна напосоки през навалищата, през улиците. Напред, все напред! Не смееше да спре, да се обърне, да погледне. Пронизваше я леден ужас. По стъпките ѝ тичаше някой, тичаше смъртта; кискаше се и протягаше ръце да отнеме детенцето ѝ. Ето още стъпка, още две — ще я настигне, ще повлече и детето ѝ, и нея...

Така потъна тя в многолюдните улици на столицата. Какво я чакаше по-нататък, не беше трудно да се отгатне: гибелта на бежанката, на клетата майка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.